

* *Šotni kruh* (kruh iz šote, Torf) je dobra krma za konje. Prokurator Biering je v občnem zboru družbe kmetijske v Langau-u naznanil izkušnjo, šotni kruh pokladati konjem, ker je videl, da konji radi ližejo šoto in da ima šota precej dušeca (stickstoff) v sebi. Zmešal je 200 funtov turšične in ržene moke s 300 funti zmlete šote in 5 funti soli, pa izpeknel je kruh, ki ga konji prav radi jedó. Če pa se polovica ali le četrti del šote vzame turšični ali rženi moki, se pa po njegovih skušnjah izpeče tak kruh, da konji samo od tacega kruha živeti morejo in se dobro počutijo. Gosp. Biering je gori navedenemu zboru pokazal šotni kruh, ki so ga pričujoči udje pokusili. Kaj, ko bi kdo naših gospodov, ki imajo šote obilo, tudi poskusil to novino, in odboru družbe kmetijske naznanil vspeh in poslal na ogled hleb tacega kruha.

Komur kruha manjka, naj gré v Bolgarijo.

Pod tem napisom je Pražki časnik „Politik“ razglasil spis nekega moža, ki temeljito pozná razmere na Balkanu. Med drugim piše to-le:

Znano je, da v vojski Rusko-turški je prepadlo na tisoče Bolgarskih in Turških rodovin. Bogatini Turki in drugi neprijatelji Bolgarov, ki so bežali iz dežele, ne bodo se vrnili več nazaj, ker se bojé maščevanja naroda Bolgarskega. Ogromno veliko zemlje je zato brez posestnikov in to zemlje silno rodovitne. V obče je Bolgarska dežela ena najbogatejših dežel Evrope ne izvzemši tudi Italijo; v njej ležé milijoni na zemlji in pod zemljo. Zato se, kakor slišim iz verjetnih virov, pripravlja mnogo bogatih Francozov in Angležev, da svoj kapital vložé v Bolgarsko zemljo.

Tega mi ne smemo trpeti — piše „Politik“ — da bi se potujčila zemlja Bolgarska. Bolgarija je Slovanska zemlja in mora ostati taka, zato moramo skrbeti za to, da v njej priraste samo Slovanski narod. Z bogatimi Francozi in Angleži se mi siromašnejši Slovani ne moremo meriti, al z združeno močjó moremo vendar ubraniti, da ne prevaga tuji narod na zemlji Slovanski. Začasna vlada v Bolgariji hoče po nizki ceni prodati vsa posestva, ki so ostala brez gospodarjev. Zato — piše Česk rodoljub v „Politiki“ — naj bi se Česke rodovine, ki bivajo zdaj v Ameriki, preselile v Bolgarijo. V Bolgariji manjka vsega in najbolj učiteljev. Potrebujemo pa tudi rokodelcev vsake vrste: zidarjev, tesarjev, mizarjev, kovačev in drugih, kajti polovica mest je razrušena in požgana. Z obema rokama se sprejmó tudi mladi ljudjé, ki so sposobni za službe upravne in sodniške. —

To in še več piše „Politik“. Poziv ta je resnega prevdarka vreden posebno takih ljudí, ki vsako leto morajo po svetu — s trebuhom za kruhom.

Podučne stvari.

Mala loterija velika odrtija.

Po uradnih izkazih ni v Avstriji lani nič manj kot 3864 malih loterij bilo, to je, tistih, katere z 90 številkami srečkajo ambe, terne in kvinterne.

Čisti dohodek, ki je dotekel državnim blagajnici po odbitih vseh stroških, je 1870. leta znašal čez 5 milijonov gld., — 1871. leta tudi čez 5 milijonov gld., — 1872. leta čez 6 milijonov, — leta 1873. in 1874. tudi čez 6 milijonov, leta 1875. in 1876. čez 7 milijonov.

Leta 1876. je v teh loterijah bilo 108 milijonov in 150.000 stavk.

V zadnjih 11 letih se je stavilo v te loterije 182 milijonov in 806.000 gold.

No, te številke dosti glasno govorijo, kdo ima dobiček od teh loterij, in kdo da večidel ta davek plačuje, ki ga „Kärntner Volksst.“ po pravici „norčavi davek“ (Narrensteuer) imenuje.

Naj pri tej priliki od loterije kaj več povemo: od kodi je in od kedaj je loterija.

Srečkati (lozati) za to ali uno stvar je že od nekdanj navadno bilo. Grki in Rimci so srečkali s pesmi Homera in Virgilija ali kakega družega slavnega pesnika; njih bukve so odperali in ta ali uni stavek (verz), na katerega so po naključbi zadei, bil jim je srečka (loz) za to ali uno početje ali celo življenje. Kristijani prvih stoletij, kakor nam pismo sv. Avguščina do Januarija pripoveduje, so vkljub vsemu svarjenju cerkvenih zborov ravnali ravno tako z bukvami sv. evangelija. Srečkanje (lozanje) med tako imenovanimi dvanajsterimi sv. nočmi (od Božiča do sv. 3 Kraljev) z vlivanjem svinca, metanjem čevelj itd. je tudi menda vsem našim bralcem dobro znano.

Iz tega „lozanja“ se je izcimila igra za denar iz „lonca sreče“ v srednjem veku; pozneje je prišlo srečkanje s „kolesom sreče“ na vrsto; tu je šlo za velik denar, in take loterije so vstale na Laškem leta 1530., na Francoskem in Angleškem leta 1567.

V Benetkah so se začele loterije za mnogovrstna posestva ob času ljudovlade. Javne službe so se oddajale po srečkanji; srečkalo se je za zemljišča, poslopja, štatve, dragocene podobe itd. To se je imenovala „razredna loterija (Klassenlotterie)“.

Enaka naprava v Genovi pa je peljala še k nevarniši loteriji, po kateri je že marsiko prišel na beraško palico. V Genovi so se le za 2 leti izvoljeni osmeri svetovalci (governatorji), kateri so z glavarjem (dožetom) vred bili „malo državno svetovalstvo“, po srečkanji volili; vsacega pol leta sta odstopila dva, in namesto nju sta bila dva druga iz velikega svetovalstva v malo voljena.

To srečkanje je l. 1620. v glavi nekega Genoveza, Benedetto Gentile po imenu, sprožilo prvo misel za napravo male loterije ali loterije z 90 številkami; zato se ta še dan današnji navadna loterija imenuje genoveška loterija (lotto di Genova), katera se je v 17. stoletji iz Laškega zaplodila čez Nizozemsko na Nemško in dalje po svetu.

Mična je zgodovina te loterije s številkami. Ker je vsak vladni svetovalac najmanj mogel 40 let star biti, tedaj število v velikem svetovalstvu, čeravno je štel 400 svetovalcev, za to službo ugodnih ni znašalo čez 120. Imena teh so bila eno leto pred na list natisnjene in ti listi med ljudstvom razdeljeni. Ko je bil dan volitve, je mlad fantè, na katerega so obesili mnogo blagoslovljenih svetinj, da ga satan ni premotil, iz lonca vzdignil 2 listka; na vsakem je bilo zapisano ime; katerega je iz tega lonca privlekel, tisti je bil za svetovalca malega sveta izvoljen.

To ravnanje posnemaje je omenjeni Benedetto Gentile pri sebi domá naredil napravo, da vsak, kdor je hotel, je na dve imeni za volitev izbranih svetovalcev stavil manjši ali večji znesek. Kdor je uganil enega ali oba tistih dveh, ki ju je fant iz „srečnega lonca“ vzdignil, je dobil od njega, kakor je stavil, več ali manj denarja; za vseh družih 118 je ostal dobiček v njegovem žepu. Kdor je le eno ime izmed obeh izvoljenih svetovalcev uganil, je zadel „izleček“ (ekstrakt, estrado); kdor je uganil oba, je zadel ambo, to je, obadva.

To je bil začetek male loterije. Bolj pametno ljudstvo se je kmalu prepričalo, kako nevarna je loterija, če se ji človek vès udá; zato so že tačas Lahí